

היסטוריה תרבותית של הגליל בשלהי העת העתיקה, פרופ' אופיר מינץ-מנור

הקורס יתמקד במספר תופעות היסטוריות-תרבותיות מרכזיות שהתקיימו בגליל בין המאות הרביעית והשביעית לספירה. בין השאר נעסוק בפסיפסי בתי הכנסת, במיוחד אלו שנתגלו בשנים האחרונות בבית הכנסת בחוקוק, בשירה הליטורגית (הפיוטים) ובזיקתם לשירה נוצרית ושומרנית בנות הזמן ובספרות האפוקליפטית העשירה שנכתבה לקראת סוף התקופה. בנוסף נדון בגישות מתודולוגיות שונות לחומרים הללו, ובכלל זה לגישות מחשוביות מבית המדרש של 'מדעי הרוח הדיגיטליים'.

פלאוויוס יוספוס: האדם וההיסטוריון, ד"ר רז מוסטיגמן

הקורס יעסוק בתולדות חייו של הכהן הירושלמי בן המאה הראשונה לספירה יוסף בן מתתיהו הכהן, ממנהיגי המרד הגדול נגד רומא, ובתהליך הפיכתו לאזרח הרומי טיטוס פלאוויוס יוספוס – בן חסותה של השושלת הפלאוויית ששלטה ברומא ברוב ימי השליש האחרון של אותה המאה. יוספוס כתב את יצירתו ביוונית, שלא הייתה שפת אמו, וגם צריך היה ללמוד את שיטות הכתיבה המקובלת בקרב כותבי ההיסטוריוגרפיה היוונית; ספרו הראשון (לפחות) **תולדות מלחמת היהודים עם הרומאים**, נכתב בסיוע אנשי מקצוע. הקורס נפתח בדיון בספרו השלישי **חיי יוסף**, המכיל את הפרטים הידועים לנו על תולדות חייו, ומתעמק גם בנסיבות כתיבתו של הספר, במטרותיו ובמניעיו. לאחר מכן נדונים ספריו האחרים לפי סדר כתיבתם, **מלחמת היהודים, קדמוניות היהודים ונגד אפיון**. לאחר מכן יחבן הקורס את עבודתו כהיסטוריון במבט היסטורי רב-תרבותי – ביחס למקורות קדומים (המקרא ותרגום השבעים, הספרות היהודית ההלניסטית, ספרי היסטוריונים יוונים ורומיים) ולספרות דתית יהודית (ספרות חז"ל), ולפרטי מידע מן הברית החדשה.

מדע וצינונות: 1967-1897, ד"ר נורית קירש

הקורס יתמקד בקשר שבין האידיאולוגיה הצינונית לבין מדע וטכנולוגיה, ויבחן את יחסי הגומלין בין פעילות מדעית לבין תהליכים היסטוריים, פוליטיים וחברתיים בחברה היישובית ובמדינת ישראל. נתחיל מתיאורי הטכנולוגיה והמדע באוטופיות של הרצל ושל הוגים ציוניים נוספים, ולאחר מכן נבחן את המקום המרכזי שיועד בתהליכי התחיה הלאומית לאוניברסיטה העברית שהוקמה ב-1925. בהמשך נעסוק בשינויים שחלו בפעילות המדעית ובתפיסת המדע לאחר הקמת המדינה ומלחמת העצמאות, וכן בחודשים שלאחר מלחמת ששת הימים. השאלה כיצד השפיעה לאורך השנים האידיאולוגיה הצינונית על בחירת נושאי המחקר ועל הפרשנות שהחוקרים נתנו לממצאי מחקריהם תיבחן בהקשר של תחומי מדע שונים: ארכיאולוגיה, סוציולוגיה, גיאולוגיה, ביולוגיה, פיסיקה ומחקר רפואי.

היסטוריה וזיכרון: סוגיות בתיאוריה ומחקר, פרופ' איריס שגריר ופרופ' ענבל עופר

כוחו של הזיכרון לעצב את הבנת העבר הוא נושא מרכזי למחקר וללימוד, המתמקד בתפקיד הזיכרון בהבנת העבר ופרשנותו. בקורס נבחן את הקשר בין זיכרון אישי וקהילתי לבין מחקר היסטורי: נשאל במה שונות זו מזו שתי הדרכים הללו לידיעת העבר? האם יש להתייחס אליהן כאל גופי ידע נפרדים? האם הזיכרון תורם למחקר ההיסטורי או מפריע לו? נצלול אל המסד התיאורטי אודות הקשר בין היסטוריה וזיכרון, ונבחן גישות לחקר הזיכרון הקולקטיבי. בחלקו הראשון של הקורס ננתח תיאוריות ומתודולוגיות המסייעות להבנת הקשר שבין היסטוריה לזיכרון, תוך קריאה מחיבוריהם של הלבואקס, נורה, יאן ואלאידה אסמן, פורטלי ואחרים. בהמשך ננתח מקרי-בוחן בנקודות זמן היסטוריות שונות ובמבט ארוך-משך. סוגיית היחס בין היסטוריה וזיכרון תחבר יחד את המחקרים הקלאסיים ומקרי הבוחן ההיסטוריים.